

Yayımlanmış Ud Metotlarındaki Örnek Eserlerin Form, Makam, Usûl Ve Bestekârlar Yönünden İncelenmesi

Analysis Of Sample Works In Published Ud Methods In Terms Of Form, Makam, Rhythm And Composers

Doç. Dr. H. Serdar ÇAKIRER

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Konya / TÜRKİYE
<https://orcid.org/0000-0003-0770-6287>

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye’ de Ud için yazılmış ve yayımlanmış ud metotlarındaki örnek eserlerin makam, form, usûl ve bestekârlar yönünden incelenmesi amaç edinilmiştir. Araştırma nitel bir araştırma olup doküman inceleme modeline uygun olarak yapılmıştır. Türkiye’deki ud metotları araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Türkiye’ de yayımlanmış, Ali SALAHİ, Sevgican GÜNGÖR, Gülçin Yahya KAÇAR, Mutlu TORUN, Onur AKDOĞU ve Şerif Muhittin TARGAN adlı kişilerin yazmış oldukları ud metotları oluşturmaktadır. Bulgular, örnek eserlerin toplanması, örnek eserlerin form ve makam yapıları ile birlikte bestekârları belirlenip sınıflandırılmıştır. Araştırma, metotlarda kullanılan örnek eserlerin yazılan metot içeriğine uygun olup olmadığı, benzer ya da farklı yönlerinin belirlenmesi ve bundan sonra bu çalgı için yapılacak metot çalışmalarına bir ışık tutması bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırma sonucunda, her metotta örnek eserlerin mevcut olduğu, bu eserlerin makam form ve bestekârlar açısından farklılıkların olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ud, Metot, Makam, Usûl, Form

ABSTRACT

In this study, it is aimed to be examined the methods written and pulished for lute in Turkey in terms of maqam, form, rhythm and composers. The research is a qualitative research and it was conducted in accordance with the document review model. Oud methods in Turkey constitute the universe of the study. The oud methods written by Ali SALAHİ, Sevgican GÜNGÖR, Gülçin Yahya KAÇAR, Mutlu TORUN, Onur AKDOĞU and Şerif Muhittin TARGAN in Turkey, constitutes the sample of the research. Findings, collection of sample works, form and mode structures of sample works and composers were determined and classified. The research is important in terms of whether the sample works used in the methods are suitable for the content of the method written, determining their similar or different aspects and shedding light on the method studies to be made for this instrument. As a result of this research, it has been concluded that there are sample works in each method and that there are differences in terms of makam form and composers of these works.

Key Words: Ud, Method, Makam, Rythym, Form

GİRİŞ

Müzik, insanın duygu, his ve düşüncelerini var olan sesler aracılığı ile anlatmaya çalıştığı hatta kelime ve sözler ile anlatamadıklarını sesleri belirli kurallar dahilinde bir araya getirerek anlatmaya çalıştığı bir olgu olarak açıklanabilmektedir. Dolayısı ile bireyin müziğin eğitimini alması bu bağlamda önem arz etmektedir.

Müzik eğitimi, temelde bir müziksel davranış kazandırma ve oluşturma sürecidir. Bu süreçte bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınmaktadır. Buradan belirli amaçlar doğrultusunda planlı bir yol izlenerek belirli hedeflere ulaşılmaya çalışılır. Bu sayede bireyin çevresi ile ve özellikle müziksel çevresi ile iletişiminin etkileşiminin daha verimli ve sağlıklı olması amaçlanır (Uçan, 1994, s. 14). Planlı bir şekilde belirlenen hedeflere ulaşılmaya çalışılırken müzik eğitiminin Ses,

teori, kompozisyon, ve çalgı eğitimi gibi bir takım alt disiplinlerinden yararlanılmaya çalışılmaktadır. Çalgı eğitimi, birey için çok önemli ve temel bir boyuttur. Bireyin alacağı çalgı eğitiminin yardımıyla; oluşturacağı eğitim müziği dağarcığı dışında, ulusal ve evrensel düzeydeki müzik yapıtlarından derlenmiş seçkin bir dağara da sahip olacak ve en iyi biçimde mesleki yaşantısına hazırlanacaktır (Albuz, 2001, s. 8).

Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi arttıracak şekilde ayarlama, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları kazandırma, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratarak ve ulusal-evrensel müzik sanatını tanıyarak müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır (Parasız dan Akt. Çiftçi, 2009, s.645). Çalgı eğitimi, öğretmen ve öğrenci arasında bireysel olarak gerçekleşen ve planlı olarak yürütülmesi gereken bir eğitim sürecidir. Bu süreç içinde öğrenci, çalgı hakkında teknik bilgi ve becerileri kazanmakla birlikte, müziksel gelişimini de artırmaktadır (Yalçınkaya, 2012, s.22).

Çalgı eğitimi için seçilen veya tercih edilen repertuar; belirlenen hedeflerin gerçekleşmesinde en önemli rolü üstlenmektedir. Kazanılan bilgi ve becerinin niteliği çalgı eğitimi için yazılan alıştırma ve etütlerin, seçilen eserlerin o çalgıdaki kazanımları gerçekleştirmeye olan katkısıyla doğru orantılıdır (Bulut dan Akt. Köroğlu, 2016, s. 744). Eserler seçilirken eserin makam, form, usûl gibi unsurlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ayrıca eserlerin bütün olarak mı yoksa bir bölümünün mü çalışma kapsamına alınacağına titizlikle karar verilmesi ve eser seçiminde basitten zora şeklinde bir yol izlenmesi daha yararlı olacaktır (Köroğlu, 2016, s. 744).

Türk müziği çalgılarından biri olan ud çalgısı da bireye müzik eğitimi verilirken yararlanılan disiplinlerden biri olan çalgı eğitiminde temel çalgılardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Ud un akademik olarak eğitimini verilmesi ve bir alan çalgısı olarak müfredatta yer alması ile birlikte ud çalgısında pek çok akademisyen ve eğitimci yetişmiş ve ud eğitimini daha etkili bir şekilde verilebilmesini sağlayacak metod ihtiyacı da ortaya çıkmıştır. Ud eğitimi süresince uygun yöntemlerin seçilebilmesini ve eğitime yönelik hedeflerin gerçekleşmesini sağlayacak en önemli etkenlerden birisi de metotlar olmasından dolayı ud metotların yazılması da ud eğitimi ve gelişimi açısından önem arz etmektedir.

Bu bağlamda bu çalışmada, Cumhuriyet döneminden bu yana yayımlanmış ud metotlarının içerisinde mevcut bulunan eserlerin form, makam, bestekârlar ve usûl bakımından incelenip bir sonuç elde etmek ve bir takım önerilerde bulunmak amaç edinilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemine kullanılarak durum çalışması modeline uygun yapılmıştır. Araştırmada desen olarak durum çalışması desenlerinden “iç içe geçmiş tek durum deseni” kullanılmıştır. İç içe geçmiş tek durum deseninde, tek bir durum içinde birden fazla alt birime yönelme esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 291).

Dokümanlar, nitel araştırma modelinde durum tespitine yönelik çalışmalarda kullanılan veri toplama tekniklerinden biridir. Çalışmada tek durum “Cumhuriyet döneminden günümüze yayımlanmış ud metotları içerisinde yer alan örnek eserlerin makam, form, usûl ve bestekârlar yönünden analizidir”. Bu bağlamda ud metotları içerisinde yer alan örnek eserler bestekârları, makam yapı ve kullanım özellikleri, benzerlik ve farklılıklarının tespitine yönelik olarak sınıflandırılarak ortaya çıkan bulgular özetlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye’ de Ud için yazılmış ve yayımlanmış ud metotlarındaki örnek eserlerin makam, form, usûl ve bestekârlar yönünden incelenmesi bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda;

1. Metotlarda yer alan örnek eserler nelerdir?
2. Örnek eserlerde kullanılan makamlar hangileridir?
3. Örnek eserlerin form yapıları nasıldır?
4. Metotlarda bulunan örnek eserlerin bestekârları kimlerdir?
5. Örnek eserlerin Usûlleri nelerdir? sorularının cevapları aranacaktır.

Araştırma, metotlarda kullanılan örnek eserlerin yazılan metot içeriğine uygun olup olmadığı, benzer ya da farklı yönlerinin belirlenmesi ve bundan sonra bu çalgı için yapılacak metot çalışmalarına bir ışık tutması bakımından önem taşımaktadır.

Evren Örnekleme

Cumhuriyet döneminden bu yana yazılmış çalgı metotları bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu evren içerisinde yayımlanmış olan ut metotları ise araştırmamızın örneklemini oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Evren içerisinde örnekleme oluşturacak toplamda 7 (yedi) adet ut metodu belirlenmiştir. Bu metotlar; İlaveli Ud Muallimi” (Ali SALAHİ, 1924), “Ud Metodu 1” (Ensar TUNÇ, 2019), “Ud Metodu” Gülçin Yahya KAÇAR, “Ud Metodu: Gelenekle Geleceğe”, Mutlu TORUN, “Ud Metodu”, Onur AKDOĞU, “Yeni Başlayanlar İçin Ud Metodu”, Sevgican GÜNGÖR isimli metotlardır. Bu metotlar araştırmanın dokümanlarını oluşturmaktadır. Burada Ali SALAHİ bey’ in İlaveli Ud Muallimi adlı metodu 1924 yılında Şamlı İSKENDER tarafından basılmış olması nedeni ile araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma verileri Cumhuriyet döneminden günümüze yayımlanmış yukarıda isimleri tarihleri ve yazarları belirtilen metotlardan toplanmıştır. Metotlardan elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirlerine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek, anlaşılır biçimde organize etmek ve yorumlamaktır. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılmış, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmiş ve verileri açıklayan temalar saptanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227).

BULGULAR ve YORUM

1. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserler Nelerdir? sorusuna ait bulgular;

Ali SALAHİ Bey ‘ in Ud Metodu

Tablo 1 Metotlarda Yer Alan Örnek Eserler

ESER ADI	FORMU	MAKAMI	USULÜ	BESTECİSİ
Aşkınla Sinem Dağların	Şarkı	Hicaz	Düyek	Nikoğos Ağa
Jaleler Saçsın Nesim Gülzare Dönsün	Şarkı	Rast	Aksak	Hacı Faik Bey
Meyledüb Ağyarı aldın Yanına	Şarkı	Hüzzam	Ağır aksak	Kemani Rıza Efendi

Tablo 1 incelendiğinde araştırma kapsamında incelenen yedi adet ud metodundan Ali SALAHİ Bey’ e ait metotta sadece 3 adet örnek esere rastlanılmıştır. Bu eserlerin üçü de şarkı formunda bestelenmiş eserler olarak ortaya çıkmaktadır.

Ensar TUNÇ' un Ud Metotu

Tablo 2 Ensar TUNÇ' a Ait Ud Metotundaki Örnek Eserler

ESER ADI	FORMU	MAKAMI	USULÜ	BESTECİSİ
Bu akşam son defa seni görmeden	Şarkı	Buselik	Semai	Mustafa Seyran
Hüseyini aranağme	Aranağme	Hüseyini	Türk Aksağı	Şevki Bey
Sinem oku sinem deler	Şarkı	Hüseyini	Türk Aksağı	Şevki Bey
Çeçen kızı	Oyun havası	Hüseyini	Nim sofyan	Tanburi Cemil Bey
Rast Aranağme	Aranağme	Rast	Türk Aksağı	Hafız Yusuf Efendi
Rast Peşrev	Peşrev	Rast	Hafif	Refik Fersan
Yüzündür cihanı müevver eden	Şarkı	Rast	Sengin semai	İsmail Dede Efendi
Senden bilirim yok bana bir faide ey gül	Şarkı	Hüseyini	Yürük semai	Tanburi Ali Efendi
Hicaz hmayun Peşrev	Peşrev	Hicaz Hümayun	Çember	Veli Dede
Aşık oldum yavrucağım yüzüne	Şarkı	Hicaz Uzzal	Devri Hindi	Ali Bey
Hicaz Hümayun rumeli Türküsü	Türkü	Hicaz humayun	Devr turan	Anonim
Hicaz Mandıra	Mandıra	Hicaz	Devri Turan	Lavtacı Andon
Bayati Peşrev	Peşrev	Bayati	Hafif	Seyfettin Osmanoglu
İltimas etmeye yare varınız	Şarkı	Muhayyer	Aksak	Hacı Arif Bey
Neva Peşrev	Peşrev	Neva	Devri Kebir	Tanburi Cemil Bey
Muntazırım Teşrifine	Şarkı	Neva	Aksak	Tanburi Mustafa Çavuş
Efem şimdi eller sözüne kandı	Şarkı	Tahir	Aksak	Lavtacı Andon
İsfahan Peşrev	Peşrev	İsfahan	Devri Kebir	Tanburi Cemil Bey
Düşme ey aşık hayale	Şarkı	İsfahan	Müsemmen	Nikoğos ağa
Aldın Dil-i naşadımı	Şarkı	Karcıgar	Aksak	Ali Bey
Muhayyer Türkü	Türkü	Muhayyer	Raks Aksağı	Anonim
Karcıgar Koyundere Zeybeği	Zeybek	Karcıgar	Oynak	Anonim
Cânâ akibi handan edersin	Şarkı	Uşşak	Curcuna	Giriften Asım Bey
Nihansın dideden ey mesti nazım	Şarkı	Rast	Curcuna	Hacı Faik Bey
Rast Saz Semaisi	Saz Semai	Rast	Aksak Semai	Benli Hasan Ağa
Muhayyer saz Semaisi	Saz Semai	Muhayyer	Aksak Semai	Tanburi Cemil Bey
Hicaz Türkü	Türkü	Hicaz	Curcuna	Sadettin Kaynak
İzmir Zeybeği	Zeybek	Hicaz	Aksak	Anonim
Hicaz Sirto	Sirto	Hicaz	Sofyan	Sultan Aziz
Baharın zamanı geldi	Köçekçe	Hicaz	Aksak	İsmail Dede Efendi
Hicaz Saz Semaisi	Saz Semai	Hicaz	Aksak Semai	Refik Talat Alpman

Tablo 2 incelendiğinde Ensar TUNÇ' a ait ud metotunda 31 adet örnek esere rastlanılmıştır. Bu 31 adet örnek eserin 12 tanesi Şarkı formunda, 3 adeti Türkü formunda, 3 adeti Saz semaisi formunda, 2 adeti aranağme formunda, 5 adeti Peşrev formunda, 1 adeti Sirto, 1 adeti Oyun havası formunda, 1 adeti Mandıra formunda, 1 adeti Köçekçe formunda ve 2 adeti Zeybek formunda olduğu görülmektedir.

Gülçin Yahya' nın Ud Metotu

Tablo 3 Gülçin YAHYA' ya Ait Ud Metotundaki Örnek Eserler

ESER ADI	FORMU	MAKAMI	USULÜ	BESTECİSİ
Mahur Türkü	Türkü	Mahur		Anonim
Mahur Türkü	Türkü	Mahur		Anonim
Geçmesin Günümüz Sevgilim Yasla	Şarkı	Kürdilihiczkar	sofyan	Alaaddin YAVAŞÇA
Acemaşiran Aranağme	Aranağme	Acemaşira	Sofyan	Sadettin KAYNAK
Acemaşiran Aranağme	Aranağme	Acemaşira	Sofyan	Usta YANİ
Mahur Yürük Semai	Yürük Semai	Mahur	Yürük Semai	Dede EFENDİ
Kürdi Arranağme	Aranağme	Kürdi	Semai	Neveser KÖDEŞ
Kürdi Arranağme	Aranağme	Kürdi	Semai	Rahmi BEY
Buselik Oyun Havası	Oyun Havası	Buselik	Semai	H. Sadettin AREL
Hüseyni Oyun Havası	Oyun Havası	Hüsyni	Nim Sofyan	Tanburi Cemil BEY
Bayati Yürük Semai	Yürük Semai	Bayati	Yürük Semai	Tab' i mstafa EFENDİ
Segah Peşrev	Peşrev	Segah	Devri Kebir	Neyzen Yusuf PAŞA
Hüzzam Peşrev	Peşrev	Hüzzam	Muhammes	Şeyhzade Seyfettin EFENDİ
Hüzzam Şarkı	Şarkı	Hüzzam	Türk Aksağı	Selahattin PINAR
Karcıgar peşrevi	Peşrev	Karcıgar	Düyek	Kemani Tattos EFENDİ
Tanburamın İnce Kıvrak Teli Var	Şarkı	Karcıgar	Türk Aksağı	Sadettin kaynak
Neler Çaktım Neler Caan elinden	Şarkı	Uşşak	Müsemmen	Lemi Atlı
Öyle Afeti Yektayı emelsin	Şarkı	saba	Devri Hindi	Aleko Bacanos
Bestenigar Peşrev	peşrev	Bestenigar	Devri Kebir	Numan ağa
Şahane Gözler Şahane	Türkü	Eviç	Sofyan	Anonim
Ey Büt-i Nev Eda	Şarkı	Hicaz		Dede Efendi
Hicaz mandıra	Saz Eseri	Hicaz	Devri Turan	
Hcaz Hümayun Peşrev	Peşrev	Hicaz	Çember	Veli Dede
Kendine Niçin Emsal ararsın	Şarkı	Uşşak	Türk Aksağı	Medeni Aziz Efendi
Son Ümidim de Bitti	Şarkı	Zirgüleli hicaz	Düyek	Sadettin Kaynak
Nikriz Longa	Longa	Nikriz	Nim Sofyan	Tanburi Cemil Bey
Ela Gözlüm Yaktın Benim evimi	Şarkı	Zavil	Sofyan	Sadettin Kaynak
Gel Ela Gözlüm	Şarkı	Basit Suzinak	Müsemmen	Tatyos efendi
Bekledim Fecre kadar	Şarkı	hicazkar	Aksak	Rakım Elkutlu
Kürdilihiczkar peşrev	Peşrev	Kürdilihiczkar	Muhammes	Tanburi Cemil bey
Evcara Saz Semaisi	Saz Semaisi	Evcara	Aksak Semai	Gülçin Yahya
Şedaraban peşrev	Peşrev	Şedaraban	Hafif	refik Fersan
Neveser Peşrev	Peşrev	Neveser	hafif	Yusuf Paşa
Ferahfeza Son Peşrev	Peşrev	Ferahfeza	sofyan	Tanburi Zeki Mehmet Paşa
Sultaniyegah Sirto	Sirto	Sultaniyegah	Sofyan	Refik Fersan
Şevkefza Peşrev	Peşrev	Sevkefza	Muhammes	Numan ağa
Hatırla Sevgilim	Şarkı	Nihavent	Semai	Muhlis S. Ezgi

Tablo 3' e bakıldığında Gülçin YAHYA' ya ait ud metotunda 37 adet örnek esere rastlanılmıştır. Bu örnek eserlerin 12 tanesi Şarkı formunda, 10 adeti Peşrev formunda, 4 adeti Aranağme formunda, 3 adeti Türkü formunda, 2 adeti Yürük semai formunda, 2 adeti Oyun havası formunda, 1 adeti Saz semaisi formunda, 1 adeti Longa formunda, 1 adeti Saz eseri formunda 1 adeti Sirto formunda olduğu görülmüştür. Ayrıca örnek eserler bakımından en çok örnek esere sahip ud metodu olduğu tespit edilmiştir.

Mutlu Torun' un Ud Metotu

Tablo 4 Mutlu TORUN' a Ait Ud Metotundaki Örnek Eserler

ESER ADI	FORMU	MAKAMI	USULÜ	BESTECİSİ
Uşşak Taksim	Taksim	Uşşak		Tanburi Cemil Bey
Rast Taksim	Taksim	Rast		Yorgo bacanos
Sultaniyegah peşrev	Peşrev	Sultaniyegah	Hafif	Refik fersan
Hicazkar Zeybek	Zeybek	Hicazkar	Oynak	Mutlu Torun
Egede Yağmur Sevinci	Saz Eseri	Karcıgar	Evfer	Mutlu Torun
Baharda Kuşlar	Saz Eseri	Rast	Evfer	Mutlu Torun
Mesud Cemil' e Saygı	Saz Eseri	Nihavent	Sofyan	Mutlu Torun
Bir Akşam Son Defa Seni görmeden	Şarkı	Buselik	semai	Mustafa seyran
Hicran oku Sinem deler	Şarkı	Hüseyini	Türk Aksağı	Şevki Bey
Hüseyini aranağme	aranağme	Hüseyini	Türk Aksağı	Şevki Bey
Çeçen Kızı	Oyun Havası	Hüseyini	Nim sofyan	Tanburi Cemil bey
Rast Aranağme	Aranağme	Rast	Türk Aksağı	Hafız Yusuf Efendi
Rast Peşrev	Peşrev	Rast	Hafif	Refik Fersan
Yüzündür Cihanı Münevver Eden	Şarkı	Rast	İsmail Dede Efendi	Semai
Senden Bilirim Yok Bana Bir faide Ey Gül	Şarkı	Hüseyini	Tanburi ali efendi	Yürük semai
Hicaz Hümayun peşrev	Peşrev	Hicaz Hümayun	Çember	Veli Dede
Aşık oldum Yavrucağım yüzüne	Şarkı	Hicaz Uzzal	Devri Hindi	ali Bey
Hicaz Humayun Rumeli Türküsü	Türkü	Hicaz Humayun	Devri Turan	Anonim
Hicaz Mandra	Mandra	Hicaz	Devri Turan	Lavtacı Andon
Bayati peşrev	Peşrev	Bayati	Hafif	Seyfettin Osmanoğlu
İltimas Etmeye Yare Varırız	Şarkı	Muhayyer	Aksak	Hacı Arif Bey
Neva Peşrev	Peşrev	Neva	Devri Kebir	Tanburi Cemil Bey
Muntazım Teşrifine	Şarkı	Neva	Aksak	Tanburi Mustafa Çavuş
Efem Şimdi Eller Sözüne Kandı	Şarkı	Tahir	Aksak	Lavtacı Andon
İsfahan peşrev	Peşrev	İsfahan	Devri Kebir	Tanburi Cemil Bey
Düşme Aşık Hayale	Şarkı	İsfahan	Müsemmen	Hacı Arif Bey
Aldın Dil-i Naşadımı	Şarkı	Karcıgar	Aksak	Ali Bey
Muhayyer Türkü	Türkü	Muhayyer	Raks Aksağı	Anonim
Karcıgar Koyundere Zeybeği	Zeybek	Karcıgar	Oynak	Anonim
Cana Rakibi Handan Edersin	Şarkı	Uşşak	Curcuna	Giriftzen Asım Bey
Nihansın Dideden Ey Mesti Nazım	Şarkı	Rast	Curcuna	Hacı Faik Bey
Rast Saz Semaisi	Saz Semaisi	Rast	Aksak Semai	Benli Hasan Ağa
Muhayyer Saz Semaisi	Saz Semaisi	Muhayyer	Aksak Semai	Tanburi Cemil Bey
Hicaz Türkü	Türkü	Hicaz	Curcuna	Saadettin Kaynak
İzmir Zeybeği	Zeybek	Hicaz	Aksak	Anonim
Hicaz Sirto	Sirto	Hicaz	Sofyan	Sultan Aziz
Baharın Zamanı Geldi	Şarkı	Hicaz	Aksak	İsmail Dede Efendi
Hicaz Saz Semaisi	Saz Semaisi	Hicaz	Aksak Semai	Refik Talat Alpman

Tablo 4' e bakıldığında Mutlu TORUN' a ait ud metotunda 38 adet örnek esere rastlanılmıştır. Bu örnek eserlerin 13 tanesi Şarkı formunda, 6 adeti Peşrev formunda, 2 adeti Aranağme formunda, 3 adeti Türkü formunda, 3 adeti Saz semaisi formunda, 3 adeti Saz eseri formunda, 3 adeti Zeybek formunda, 2 adet Taksim formunda, 1 adeti Oyun havası formunda, 1 adeti Sirto formunda, 1 adeti Mandıra formunda olduğu görülmüştür. Ayrıca örnek eserler bakımından en çok örnek esere sahip ikinci ud metodu olduğu tespit edilmiştir.

Anur Akdoğu' nun Ud Metotu

Tablo 5 Onur AKDOĞU' y a Ait Ud Metotundaki Örnek Eserler

ESER ADI	FORMU	MAKAMI	USULÜ	BESTECİSİ
Kaçamazsın	Şarkı	Acemkürdi	Semai	Teoman Alpay
Bir neş' e Umdü Gönül	Şarkı	Nihavent	Semai	Nuri Halil poyraz
Gölmün Bülbülüsün	Şarkı	Nihavent	Semai	Alaaddin Yavaşça
Bir Kara Gözlüye	Şarkı	Nihavent	Semai	Arif Sami Tokar
Güle Sor Bülbüle Sor	Şarkı	Buselik	Semai	İsmail Baha Süreşan

Tablo 5' e bakıldığında Onur AKDOĞU' ya ait ud metotunda sadece 5 adet şarkı formunda örnek esere rastlanılmıştır.

Sevgican Güngör' ün Ud Metotu

Tablo 6 Sevgican GÜNGÖR' e Ait Ud Metotundaki Örnek Eserler

ESER ADI	FORMU	MAKAMI	USULÜ	BESTECİSİ
Hicaz Oyun Havası	Mandra	Hicaz	Devr-i Turan	Lavtacı Andon
Hicaz Saz Semaisi	Saz Semaisi	Hicaz	Aksak Semai	Refik Talat Alpman
Ferahfeza Saz Seaisi	Saz semaisi	Ferahfeza	Aksak semai	Şerif muhittin Targan
Hüzzam Peşrev	Peşrev	Hüzzam	Muhammes	Seyfettin Osmanoglu
Suzidil saz semaisi	saz Semaisi	Suzidil	Aksak semai	Sedat Öztoprak

Tablo 6 incelendiğinde Sevgican GÜNGÖR' e ait ud metodu içerisinde 5 adet örnek esere rastlanmıştır. Bu örnek eserlerin 3 adeti Saz semaisi formunda, 1 adeti Peşrev formunda ve 1 adeti Mandıra formunda olduğu görülmektedir.

Şerif Muhittin Targan' ın Ud Metotu

Tablo 7 Şerif Muhittin TARGAN' a Ait Ud Metotundaki Örnek Eserler

ESER ADI	FORMU	MAKAMI	USULÜ	BESTECİSİ
Yâre Fâş Et	Şarkı	Müstear	Semai	Şerif Muhittin Targan
Çepçevre Bir Bahar İçinde Bir Yer	Şarkı	Yegah	Aksak	Şerif Muhittin Targan
Müstear Saz Semaisi	Saz Semaisi	Müstear	Aksak semai	Şerif Muhittin Targan
Ömrümün Son Şevki Sensin	Şarkı	Suzinak	Müsemmen	Şerif Muhittin Targan
Nihavent Saz Semaisi	Saz Semaisi	Nihavent	Aksak Semai	Şerif Muhittin Targan
Dügah Saz Semaisi	Saz Semaisi	Dügah	Aksak Semai	Şerif Muhittin Targan
Dans eden Çocuk	Saz Eseri	Nihavent	Semai	Şerif Muhittin Targan
Ferahfeza Saz Semaisi	Saz Semaisi	Ferahfeza	Aksak Semai	Şerif Muhittin Targan
Uşşak Saz Semaisi	Saz semaisi	Uşşak	Aksak Semai	Şerif Muhittin Targan
Hüzzam saz Semaisi	Saz semaisi	Hüzzam	Aksak Semai	Şerif Muhittin Targan
Irak Saz Semaisi	Saz semaisi	Irak	Aksak Semai	Şerif Muhittin Targan

Tablo 7' ye bakıldığında Şerif Muhittin TARGAN' a ait olan ud metotunda toplam 11 adet örnek esere rastlanmıştır. Bunlardan 7 adet Saz semaisi formunda, 3 adeti Şarkı formunda, 1 adeti Saz eseri formunda olduğu görülmektedir. Ayrıca bu metotta yer alan 11 adet örnek eserin yazarın kendi besteleri olduğu tespit edilmiştir.

2. Örnek Eserlerde Kullanılan Makamlar Hangileridir? sorusuna ait bulgular;

Tablo 8 Ud Metotları İçerisinde Örnek Eserlerde Kullanılan Makamlar

SIRA NO	MAKAMLAR	ADETİ	%	SIRA NO	MAKAMLAR	ADETİ	%
1	Hicaz, Humayun, Uzzal, Zirgüleli Hicaz	25	19,2	19	Kürdilihicazkar	2	1,5
2	Rast	13	10	20	Acemaşiran	2	1,5
3	Hüseyini	9	6,9	21	Sultaniyegah	2	1,5
4	Karcıgar	7	5,3	22	Tahir	2	1,5
5	Nihavent	7	5,3	23	Acemkürdi	1	1
6	Muhayyer	6	4,6	24	Bestenigar	1	1
7	Uşşak	6	4,6	25	Dügah	1	1
8	Hüzzam	5	3,8	26	Evcara	1	1
9	Buselik	4	3	27	Eviç	1	1
10	İsfahan	4	3	28	Irak	1	1
11	Neva	4	3	29	Nikriz	1	1
12	Bayati	3	2,3	30	Saba	1	1
13	Ferahfeza	3	2,3	31	Segah	1	1
14	Mahur	3	2,3	32	Şevkefza	1	1
15	Müstear	3	2,3	33	Süzidil	1	1
16	Suzinak	2	1,5	34	Şedaraban	1	1
17	Hicazkar	2	1,5	35	Yegah	1	1
18	Kürdi	2	1,5	36	Zavil	1	1

Tablo 8’ de Örnek eserlerin tamamı için kullanılan makamlar sıralanmıştır. Buna göre metotlar içerisinde örnek eserler için en çok tercih edilen makamların temel makamlar olduğu tespit edilmiştir. Eserlerin yüzdelik dağılımı %19,2 lik bir oranla en fazla Hicaz ailesinin tercih edildiği, bunun yanında % 10 luk oranla Rast, % 6,9 luk oranla Hüseyini, % 5,3 lük oranla Karcıgar ve Nihavent, %4,6 lük oranla Muhayyer ve Uşşak, % 3,8 lik oranla Hüzzam, % 3 lük oranla Buselik İsfahan ve Neva, % 2,3 lük oranla Bayati Ferahfeza ve Mahur, Müstear % 1,5 luk oranla Acemaşiran, Suzinak, Hicazkar, Kürdi, Kürdilihicazkar, Sultaniyegah ve Tahir, % 1 lik oranla Acemkürdi, Bestenigar, Dügah, Evcara, Eviç, Irak, Nikriz, Saba, Segah, Şevkefza, Süzidil, Şedaraban, Yegah ve Zavil makamları olarak görülmektedir.

3. Örnek eserlerin form yapıları nasıldır? sorusuna ait bulgular;

Tablo 9 Ud Metotları İçerisinde Yer Alan Örnek Eserlerin Form Yapıları

FORM	ADET	%
Aranağme	8	6,1
Köçekçe	1	1
Longa	1	1
Mandra	3	2,3
Oyun Havaı	4	3
Peşrev	22	16,9
Saz Eseri	5	3,8
Saz Semaisi	17	13
Sirto	3	2,3
Şarkı	48	36,9
Taksim	2	1,5
Türkü	9	6,9
Yürük Semai	2	1,5
Zeybek	5	3,8

Tablo 9’ da ud metotlarında mevcut olan örnek eserlerin makam kullanım sıklığına göre dağılımları verilmektedir. Bu dağılım incelendiğinde yüksek oranda Şarkı (%36,9), Peşrev (%16,9) ve Saz semaisi (%13) formlarının tercih edildiği gözlemlenmektedir. Yüksek olmasa da mevcut ud metotlarında Türk Musikisinin diğer formlardaki eserlerin de kullanıldığı ve sözlü eser olarak sadece Şarkı ve Türkü formlarındaki eserlerin tercih edildiği tespit edilmiştir.

4. Metotlarda bulunan örnek eserlerdeki bestekârlar kimlerdir? sorusuna ait bulgular;

Tablo 10 Ud Metotları İçerisinde Yer Alan Örnek Eserlerin Bestekârları

SIRA NO	BESTEKAR İSMİ	%	SIRA NO	BESTEKAR İSMİ	%
1	Alaaddin YAVAŞÇA	2	26	Numan ağa	2
2	Aleko Bacanos	1	27	Nuri Halil poyraz	1
3	Ali Bey	4	28	Rahmi BEY	1
4	Anonim	11	29	Rakım Elkutlu	1
5	Arif Sami Toker	1	30	Refik fersan	5
6	Benli Hasan Ağa	2	31	Refik Talat Alpman	3
7	Dede Efendi	2	32	Sadettin kaynak	6
8	Giriftzen Asım Bey	2	33	Sedat Öztoprak	1
9	Gülçin Yahya	1	34	Selahattin PINAR	1
10	H. Sadettin AREL	1	35	Seyfettin Osmanoğlu	3
11	Hacı Arif Bey	6	36	Sultan Aziz	2
12	Hafız Yusuf Efendi	2	37	Şerif muhittin Targan	12
13	İsmail Baha Süreisan	1	38	Şevki Bey	4
14	İsmail Dede Efendi	3	39	Şeyhzade Seyfettin EFENDİ	1
15	Kemani Rıza Efendi	1	40	Tab' i Mustafa EFENDİ	1
16	Kemani Tattos EFENDİ	1	41	Tanburi Ali Efendi	2
17	Lavtacı Andon	5	42	Tanburi Cemil Bey	12
18	Lemi Atlı	1	43	Tanburi Mustafa Çavuş	2
19	Medeni Aziz Efendi	1	44	Tanburi Zeki Mehmet Paşa	1
20	Muhlis S. Ezgi	1	45	Tatyos efendi	1
21	Mustafa seyran	2	46	Teoman Alpaly	1
22	Mutlu Torun	4	47	Usta YANI	1
23	Neveser KÖDEŞ	1	48	Veli Dede	3
24	Neyzen Yusuf PAŞA	1	49	Yorgo bacanos	1
25	Nikoğos Ağa	2	50	Yusuf Paşa	1

Tablo 10' da ud metotlarında mevcut örnek eserlerin bestekârları alfabetik sıraya göre gösterilmektedir. Buna göre ud metotlarında en çok Tanburi Cemil Bey, Şerif Muhittin Targan' ın eserleri ve Anonim olan türküler çoğunlukla kullanılmış olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında Ali Bey, Hacı Arif Bey, Lavtacı Andon, Mutlu Torun, Refik Fersan, Saadettin Kaynak ve Şevki Bey gibi bestekârların da hem sözlü hem de saz eserlerinin metotlarda kullanıldığı görülmüştür.

5. Metotlarda bulunan örnek eserlerin Usûlleri nelerdir? sorusuna ait bulgular;

Tablo 11 Ud Metotları İçerisinde Yer Alan Örnek Eserlerin Usûlleri

USÛL İSMİ	ADET
Ağır aksak	1
Aksak	15
Aksak Semai	17
Curcuna	6
Çember	3
Devri Hindi	3
Devri Kebir	6
Devri Turan	6
Düyek	3
Evfer	2
Hafif	7
Muhammes	4
Müsemmen	5
Nim sofyon	4
Oynak	3
Raks Aksağı	2
Semai	15
Sengin Semai	1
Serbest	2
Sofyon	12
Türk Aksağı	9
Yürük semai	4

Tablo 11' de ud metotları içerisinde yer alan örnek eserlerde kullanılan usuller sıralı olarak verilmiştir. Buna göre örnek eserlerin küçük usûller ve büyük usuller ile bestelendikleri görülmektedir. Tabloda düz usullere göre aksak usûllerin çoğunlukta olduğu ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde basit usûllerin büyük darpli usullere göre daha çoğunlukta olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Türkiye' de Ud için yazılmış ve yayımlanmış ud metotlarındaki örnek eserlerin makam, form, usûl ve bestekârlar yönünden incelenmesi amaç edinilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler bulgular bölümünde verilerek yorumları yapılmıştır. Bu bağlamda araştırma sonucunda ulaşılan sonuçları şu şekilde özetlemek mümkün olmaktadır.

Öncelikle metotlardaki örnek eserlere bakıldığında, Klasik Türk Musikisinin hem saz hem de sözlü eserlerinden örneklerin kullanıldığı görülmektedir. Bu eserler Şarkı, Türkü, Aranağme, Saz semaisi ve Peşrev formlarına ait oldukları bu bakımdan melodik yapılarına bakıldığında kolay ve zorluk dereceleri rahatlıkla görülebildiği için aynı zamanda da küçük usuller ile bestelenmiş olması bakımından ud eğitimi başlangıç düzeyine uygun eserler olarak görmek mümkün olmaktadır.

Usûl olarak bakıldığında ud metotlarındaki örnek eserlerin çoğunluğu küçü, düz ve aksak usuller ile bestelendikleri görülmüş, büyük usullü eserlerin genellikle peşrevler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Küçük usullerin; semaî, nim sofyan, sofyan, sengin semaî, Türk aksağı, aksak, curcuna, aksak semaî, düyek, oynak, raks aksağı gibi usuller; büyük usullerin ise, çember, hafif, muhammes, ağır aksak, ve devr-i kebir usulleri olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen 7 adet ud metotundan birinde 2 adet serbet taksim formuna ait 2 esere rastlanılmıştır.

İncelenen 7 adet ud metotu içerisinde mevcut örnek eser sayısına sahip olan metotlar Ensar TUNÇ, Gülçin YAHYA ve Mutlu TORUN' a ait olan metotlar olarak görülmektedir. Bu metotlar kullanılan makam, form, usûl ve besteci bakımından diğer metotlardan farklı ve ud eğitimi için etkili öğrenme aracı olarak kullanılabileceği düşünülebilir.

Araştırma kapsamında 7 adet ud metotu içerisinde toplam olarak 130 adet eser incelenmiş, incelenen eserler içerisinde 5 adet örnek eser ortak olarak belirlenmiş bu ortak eserler Ensar TUNÇ, Gülçin YAHYA ve Mutlu TORUN' un metotlarında kullanıldığı tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Her şeyden önce müzik eğitiminin temel alt alanlarından biri olan çalgı eğitiminin, her ne kadar Klasik Türk Musikisi eğitiminin meşk sistemine dayanmış olmasına rağmen mutlaka bir metota bir sisteme dayandırılması gerekmektedir. Çalgı eğitiminin ve özellikle Klasik Türk Musikisi sazlarından biri olan ud eğitiminde, yapılan her çalışmanın bilimsel temellere oturtulması, metotun içerisinde yer alan etüt ve alıştırma çalışmalarının yanında çalgıya özel bir eser listesinin doğru yöntemler ile her seviyeye uygun eserlerin, başlangıç, orta ve ileri düzeylere göre sıralanıp her daim yararlanması gereken ana unsurlar olarak görülmesi önemli olmaktadır (Çiftçi, K. K., 2020, S. 655) Türk Musikisi repertuarı içerisinde mevcut olan peşrev, medhal, saz semaisi, sirtö, oyun havası, longa formlarındaki eserlerin, Klasik Türk Musikisi icra, üslûp ve teknik geliştirici formlar olduğu göz önüne alındığında, bu formdaki eserlerin ud eğitimi için yazılacak metotlar içerisinde çok daha fazla yer almasının ud eğitimi bakımından daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akdoğu, O., (1991). Ud Metodu. İzmir: Sevdî Ofset
- Albuz, A. (2001). *Viyola Öğretiminde Geleneksel Türk Müziği Ses Sistemine İlişkin Dizilerin Kullanımı ve Bu Sistem Kaynaklı Çokseslilik Yaklaşımları*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Çiftçi, K., K. (2020). “ *Kanun Metodlarında Bulunan Örnek Eserlerin İncelenmesi* “, Social Sciences Studies Journal (SSSJ), 6 (56): 644-656
- Güngör, S., (2008). Yeni Başlayanlar İçin Ud Metodu. Ankara: Funda Matbaacılık Basın Yayın Organizasyon
- Köroğlu, N., O. (2016), “ *Ney Metotlarındaki Makam Anlatımlarında Yer Alan Örnek Eserlerin İncelenmesi* ”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 20 (3): 743 - 766
- Salahi, A., (1836-1924). İlaveli Ud Muallimi. İstanbul
- Targan, Ş. M., (1995). Ud Metodu. İstanbul: Gökhan Matbaası
- Torun, M., (1996). Ud Metodu “Gelenekle Geleceğe”. İstanbul: Pan Yayıncılık
- Tunç, E., (2019). Ud Metodu 1. İstanbul: Gülmat Yayıncılık
- Uçan, A., (1994). Müzik Eğitimi Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Yahya, G., (2005). Ud Metodu. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi
- Yalçınkaya, B. (2012), “ *Çalgı Eğitiminde Etüt Yazma Modeli* ”, E-Journal of New World Sciences Academy 2012, Volume: 7 (1):22-34
- Yıldırım, A. & Şimşek, H., (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık